

29.10.2025

## **Kannanotto: Vauvaperheitä ei saa unohtaa – hyvinvoivat perheet ovat Suomen tulevaisuuden perusta**

Eduskunnan turvallisen odotus- ja vauva-ajan edistämisyhmä haluaa muistuttaa, että vauvaperheiden hyvinvointi on yhteiskunnan kestävyys- ja tulevaisuuden kannalta kriittinen kysymys. Hyvinvoivat vauvat ja perheet eivät ole vain yksilön asia vaan kansanterveyden- ja talouden, syntyvyyden ja yhteiskunnan elinvoiman kulmakivi.

Hallitusohjelmassa on tunnistettu monia tärkeitä toimenpiteitä perheiden ja syntyvyyden tukemiseksi. Myönteistä kehitystä on esimerkiksi neuvola-asetuksen uudistukseen sisällytetty ohjaus kasvokkain toteutettavaan perhevalmennukseen, mikä mahdollistaa myös tärkeän vertaistuen. Myönteisistä toimista huolimatta usean perheiden näkökulmasta kriittisen toimenpiteen toteutuminen on ollut hidasta, ja osin puutteellista. Joissain tapauksissa hallituksen toimet ovat suoranaudessa ristiriidassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa. Syntyvyyden tukeminen vaatii konkreettisia tekoja nyt. Väestöpoliittisen työryhmän ehdotukset on luovutettu, mutta toimenpiteet viipyvät. Syntyvyys on edelleen ultramatalalla tasolla. Lapsilisän korotukset ovat jääneet toteutumatta ja lapsiperheiden köyhyys on kasvussa. Leikkaukset ovat sysänneet 31 000 uutta lasta köyhyyteen. Työelämään kohdentuvat muutokset sisältävät riskejä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän lisääntymiselle. Irtisanomisen helpottamisella ja määräaikaisuuden laajentamisella voi olla perheellisten asemaa heikentävä vaikutus.

Tuoreen THL:n selvityksen mukaan vanhempana jaksaminen on merkittävin syy sille, että vanhempi epäroii seuraavan lapsen toivomista. Henkilökohtaisten syiden rinnalla myös taloudellinen tilanne ja esimerkiksi vaikea synnytyskokemus vaikuttavat toiveeseen. Synnytystoiminnan keskittäminen on jo lisännyt matkasynnytyksiä ja heikentänyt perheiden valinnanvapautta. Kolmasosa Suomen lapsista syntyy HUS-alueella, jossa synnyttäjien ohjaus on keskitetty. Käytännössä synnyttäjä ei voi raskausaikana tai synnytyksen alussa varmasti tietää, mihin alueen sairaaloista hän mahtuu synnyttämään vai mahtuuko. Tämä lisää epävarmuutta ja pelkoja. Keskittäminen on vaikuttanut etenkin isojen yksiköiden ruuhkautumiseen ja kiireeseen, ja vähentänyt mahdollisuuksia antaa riittävää tukea synnytyksen ja lapsivuodeajan aikana. Epävarmuudella ja vähäisellä tuella on negatiivinen vaikutus synnytyskokemukseen. Sillä tiedetään olevan merkittävä vaikutus seuraavien lasten hankintaan ja siten syntyvyyteen. Uupumuksen kokemuksista raportoi jopa kolmannes THL:n kyselyyn vastanneista vanhemmista. Vanhempien jaksamiseen, imetykseen ja vauvan uneen kaivataan nykyistä enemmän ammatillista tukea.

Vauvaperheiden tuen tarpeisiin pystyttäisiin usein vastamaan kevyillä ja taloudellisesti kannattavilla matalan kynnyksen palveluilla ja hallitusohjelman kirjauksen mukaisella perhekeskusten, järjestöjen ja seurakuntien yhteistyöllä. Perhekeskusverkoston koordinaatio on kuitenkin päättymässä vuoden lopussa, ja järjestökenttään kohdentuvat leikkaukset ovat heikentäneet järjestöjen edellytyksiä toimia perheiden tukena. Myös WHO:n ja Unicefin Vauva- ja perhemyönteisyys ohjelmalta on Suomessa säästösyistä lopetettu WHO:n edellyttämä kansallinen koordinaatio. Ohjelmalla on merkittävää kansanterveydellistä vaikutusta vanhemman ja lapsen terveyteen ja se tukee vanhemmuutta, varhaista vuorovaikutusta ja imetystä. Kansallisen koordinaation heikkeneminen lisää perheiden alueellista eriarvoisuutta.

Samaan aikaan on uutisoitu, että useiden hyvinvointialueiden säästötoimet osuvat juuri siihen elämänvaiheeseen, jossa tuen saaminen on kaikkein kriittisintä. Perheitä kohtaavat organisaatiot ja järjestöt viestivät kasvavaa huolta raskaana olevien ja vauvaperheiden ahdingosta. Alueilla on karsittu matalan kynnyksen tukea. Neuvolapsykologien lisäksi myös muihin vauvaperheiden jaksamista ja

turvallisuutta tukeviin palveluihin, kuten kotiin vietäviin palveluihin, lastensuojeluun ja perhekuntoutukseen on kohdentunut säästöjä. Säästöt kohdentuvat erityisen rankasti niihin vauvaperheisiin, joissa on vakavia ongelmia, kuten mielenterveysongelmia ja tai vanhempien päihteidenkäyttöä. Mielenterveyspalveluissa ei pystytä vastaamaan riittävän nopeasti raskauden ja synnytyksen jälkeisiin akuuttiinkaan mielenterveyshäiriöiden hoidon tarpeeseen. Päihdeongelmaisten perheiden hoito on siirtynyt hyvinvointialueiden vastuulle, mutta ilman riittäviä palveluita. Pidä kiinni -hoitojärjestelmän rahoituksen epävarmuus uhkaa kaikkein haavoittuvimpia perheitä.

Tämä on lyhytnäköistä, sillä turvallinen kasvuympäristö, vanhempien hyvinvointi ja oikea-aikainen tuki ennaltaehkäisevät ongelmia ja vahvistavat kestäväää tulevaisuutta. Mikäli apua ei saa ajoissa, ongelmat monimutkaistuvat ja vaikuttavat lapsen elämään kauaskantoisesti, myös merkittäviä kustannuksia aiheuttaen. Suurin osa vanhemmista on autettavissa, kun tuki on vaikuttavaa, oikea-aikaista ja saavutettavaa. Tämä ei ole vain inhimillinen velvollisuus, vaan myös kustannusvaikuttava investointi yhteiskunnan tulevaisuuteen.

Perheiden tilanteen kurjistaminen, luottamuksen horjuttaminen palveluiden saantiin ja tulevaisuuden uskon heikentäminen tulee loppua. On vahvistettava uskoa siihen, että vauvaperheillä tai perheellistymisestä haaveilevilla on todellinen mahdollisuus tavoitella oman näköistä perhe-elämää. Perheiden on pystyttävä luottamaan, että he saavat tarvitsemaansa tukea ja palveluita. Sen turvaamiseksi tarvitaan kansallisesti yhdenmukaisia palveluja, hoidon laadun seurantaa ja porrastetun hoidon mallia. Kehittämiseen ja ylläpitoon tarvitaan pysyviä rakenteita. Perhevapaiden uudistus vaatii tuekseen perhemyönteisiä työelämän rakenteita, jotka mahdollistavat paremmin perheen ja työelämän yhteensovittamisen ja esimerkiksi imetyksen jatkamisen töihin paluun jälkeenkin. Taloudellinen toimeentulo on turvattava.

Vauvaperheitä ei saa unohtaa. Heidän hyvinvointinsa on investointi, joka maksaa itsensä takaisin moninkertaisesti terveimpinä lapsina, vahvempina perheinä ja elinvoimaisempana yhteiskuntana.

Eduskunnan turvallisen odotus- ja vauva-ajan edistämisyhmässä ovat asiantuntijoina mukana organisaatiot Lastensuojelun keskusliitto, THL, Väestöliitto, Folkhälsan, Suomen Terveystenhoitajaliitto, Suomen Kätilöliitto, Perinataalimielenterveys ry, Imetyksen tuki ry, Suomen Psykologiliitto ry, Turun yliopisto, Helsingin yliopisto, Helsingin ensikoti ry, Äidit irti synnytys-masennuksesta Äimä ry, Itla, Pohjoismainen Lapsen 1000 ensimmäistä päivää -verkosto, HUS, Lasten ja nuorten keskus, MLL, Vauva Suomi ry, Synnyttäjien oikeudet ry, Traumaterapiakeskus, Suomen vauvamyönteisyyskouluttajat ry, Ensi- ja turvakotien liitto.